

ULUĞ BEY (1 394-1 449)

Uluğ Bey'in kendisini bilmiyorsan bile dedesini mutlaka duymuşsundur. Evet, o çok meşhur bir insanın torunu. O zaman neden dedesini değil de onu anlattığımı soruyorsun. Yanıt basit: Dedesi çok meşhur bir adam ama bilim konusunda torunuyla boy ölçüşmesi olanaksız.

Uluğ Bey'in dedesi, tarihin en büyük imparatorluklarından birini kurmuş olan Aksak Timur'dur. Zaten Uluğ Bey, "büyük prens" demektir. Esas adı Muhammed Turagay'dır.

Uluğ Bey, babasının ölümünden sonra on altı yaşında tahta çıkar. Hükümdarlık yaparken de gönlü bilimdedir. Öyle deyinca sakın aklına bilimi çok sevdiği ama ondan uzak yaşadığı gelmesin. Gerçek bir bilim insanı gibi çalışır. Matematikte ve astronomide önemli başarılarla imza atar. Onun hayatı, bilimin nasıl büyük bir tutku olduğunu gösterir.

Sana bir taht veriyorlar ve hükümdarsın diyorlar. Sen ise "İyi de ben bilim yapmak istiyorum." diyorsun. Gerçi Uluğ Bey hükümdarlığının gereklerini hakkıyla yerine getirir. Dedesi gibi savaşmaz ama ülkesinin yönetimini sağlamlaştırır.

Uluğ Bey, büyük bir astronom ve büyük bir matematikçidir. Hükümdarlığının olanaklarını bilimi geliştirmek için kullanır. Çağının en gelişmiş rasathanelerinden birini yaptırır. Rasathane, gözlemevi demektir ve içinde uzayı gözlemlemek için gereken her şey vardır. Öyleyse Uluğ Bey'in dedesinden çok daha fazlasını istediği söylenebilir. Dünya ile yetinmeyip uzayı fethetmenin peşindedir. (...) Semerkant'ta büyük bir medrese yani üniversite kurar. Zamanın en büyük bilim insanlarına bilim yapmaları için gerekli olanakları sunar.

(...)

Uluğ Bey'in devleti (...) oğluna kalır ama bilim için yaptıkları bütün insanlığın malıdır.

Toprak Işık

